

2. Рациональному формуванню грошових потоків неопераційної діяльності, що сприятиме підвищенню ритмічності здійснення операційної;
3. Скороченню потреби підприємства в позиковому капіталі;
4. Зниженню ризику неплатоспроможності підприємства;
5. Покращенню фінансових результатів діяльністю підприємства, отриманню додаткового прибутку, незалежно від основної діяльності;
6. Забезпеченню фінансової рівноваги підприємства в процесі стратегічного розвитку;

УДК 658.17

Швець Л.І.
аспірант,
Тернопільський національний економічний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВИТРАТ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД РОЗМІРІВ ПІДПРИЄМСТВА

Бути соціально відповідальним виробником означає взяти на себе додаткові порівняно із основною діяльністю зобов'язання, виконання яких потребує грошових, трудових і матеріальних витрат. Вважаємо, що обсяги таких витрат залежать від кількох причин: законодавчо встановлених вимог, свідомості керівництва та фінансової спроможності економічної одиниці. Чим більш прибутковим є промисловий об'єкт, тим у нього більші можливості проводити соціальні заходи, тобто розмір та види витрат на дотримання політики корпоративного громадянства детермінуються ступенем концентрації капіталу.

Дане припущення здійснюємо на основі аналізу трьох категорій: власної вигоди, економічної вигоди, соціальної вигоди. Сутність власної вигоди полягає у бажанні отримати чисті грошові доходи від діяльності з метою задоволення мінімальних потреб економічного суб'єкта. Зазвичай така вигода є мотивом ведення господарської діяльності дрібних фірм (із чисельністю персоналу до 10 чоловік,), які прагнуть збільшити власні доходи, а інвестування у бізнес є другорядним завданням. Економічній діяльності, спрямованій на отримання власної вигоди, притаманна опортуністична поведінка, тобто бажання надмірного збагачення без врахування соціальних наслідків. Ступінь розвитку малих підприємств не дозволяє керівництву планувати витрати соціального характеру, тому вони здебільшого відсутні, або набувають поодинокого характеру через законодавчі вимоги. Ведення їх відокремленого обліку є недоцільним, проте акцент на дотримання нормативних актів слід здійснювати.

Елементи політики корпоративного громадянства притаманні економічним

суб'єктам із середньою концентрацією капіталу. Це можна пояснити тим, що мотиви функціонування таких підприємств є дещо іншими ніж мотиви дрібних, вони зводяться до бажання досягнення економічної вигоди[1, 87]. Її сутність полягає як у отриманні власної вигоди для засновників, керівників виробничої одиниці, так і в розширенні масштабів діяльності, розвитку бізнесу, росту конкурентоспроможності на основі реінвестицій прибутку. Відповідно зростаюча концентрація капіталу і фінансова спроможність підприємства дають перспективи збільшення соціальних витрат із двох причин. Перша полягає у тому, що ефект масштабу підприємства є показником впливу виробничого об'єкта на суспільство, оскільки чим більшою є організація, тим відчутніші для соціуму наслідки її діяльності. За умов превалювання опортуністичної поведінки та відсутності соціальної політики економічного об'єкта існуватиме ймовірність сплати штрафних санкцій за невиконання норм законодавства у сфері екологічної діяльності та трудових відносин, а також виникатиме невдоволення місцевої громади через негативний вплив роботи підприємства на навколишнє середовище. Іншою причиною формування політики корпоративного громадянства є існування на промисловому об'єкті внутрішніх ефектів, тобто ступеня задоволення колективу умовами та оплатою праці, що впливає на продуктивність роботи працівників. Тому для розширення масштабів діяльності та підвищення потенціалу підприємства менеджменту слід акцентувати увагу на попередженні утворення негативних екстерналій та формуванні позитивних внутрішніх ефектів. Це є умовою зростання внутрішніх витрат соціального характеру, які спрямовані на досягнення економічного ефекту шляхом зростання продуктивності праці, а також соціального ефекту – ступеня задоволення працівників та зовнішніх соціальних витрат для мінімізації забруднення навколишнього середовища. Види та розміри таких витрат не набуватимуть великих значень, а види соціальних ініціатив не будуть складними та довготривалими. Вважаємо, що за таких умов інформацію про витрати соціально відповідальної діяльності слід готувати у системі фінансового обліку із деталізацією в окремих відомостях та журналах, а у випадку розширення меж соціальних заходів їх собівартість слід визначати за допомогою інструментів управлінського обліку.

Великі підприємства із значним ступенем концентрації капіталу здійснюють суттєвий вплив на суспільство не тільки у вигляді розповсюдження продукції чи надання послуг, а й створення зовнішніх та внутрішніх ефектів, оскільки функціонують на великій території та передбачають значний штат працівників. Економічний потенціал таких фірм є стабільним, тому на перший план виходить бажання отримання соціальної вигоди, або іншими словами соціального ефекту. Вважаємо, що його сутність полягає у формуванні позитивних зовнішніх та внутрішніх впливів діяльності підприємства та недопущенні створення негативних шляхом проведення цільових соціальних

ініціатив. Їх масштаби можуть набувати значних величин та проходити протягом довготривалого періоду, оскільки такі підприємства є фінансово успішними. Складні соціальні проекти підприємства здійснюють за участю благодійних фондів, або через співпрацю із іншими економічними суб'єктами у формі спільної діяльності. Прикладом таких заходів назвемо створення на підприємстві пенсійних програм, тобто взяття зобов'язань з боку підприємства виплачувати пенсії працівникам по закінченню трудової діяльності, фінансування будівництва соціально важливих закладів та їх утримання (бібліотек, дитячих будинків тощо), фінансування програм, направлених на вирішення особливо важливих проблем у суспільстві (лікування ВІЛ/СНІДу, туберкульозу в Україні) У зв'язку із складністю соціальних ініціатив доцільно інформацію про види, величини та альтернативи витрачання витрат суспільно корисного характеру відображати у системі управлінського, фінансового обліку та контролінгу. Для достовірності та цільового використання коштів, інформацію про них доцільно узагальнювати у внутрішній та зовнішній корпоративній звітності виробничого об'єкту.

Таким чином складність обліку соціальних витрат залежить від фінансової спроможності підприємства та масштабів його діяльності. Основну причину виникнення таких витрат вбачаємо у створенні соціального ефекту, досягнути якого є бажанням економічних суб'єктів із високою концентрацією капіталу.

Література:

1. Башнянин Г.І. Метрологічні економічні системи: вступ у загальну теорію і методологію формування економічних параметрів/ Г.І. Башнянин. – Львів: Новий світ-2000, 2005. – 1083с.

УДК 657.471.66:664.12

Шевчук О.А.,

к.е.н., викладач кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ВИМОГИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ

У сучасних умовах, система фінансового обліку і контролю на промислових підприємствах не зовсім повно відповідає ринковим вимогам. Головними стримуючими елементами на нашу думку виступають: відсутність нових методичних рекомендацій для обліку витрат на збут у цукровій промисловості; незначна увага щодо відображення збутових витрат в нормативно-правовій базі; неефективність окремих первинних документів, що стосуються обліку і контролю витрат.

Окремого вдосконалення вимагають проблеми обліку і контролю на основі